

Zet onderwijs op één!

**Amsterdam
2026-2030**

Het kan wél

D66

5 doorbraken

Doorbraak 1: Het gouden lerarenticket

**Doorbraak 2: Het beste onderwijs
voor basisvaardigheden**

**Doorbraak 3: Geen kind zit thuis
zonder kansen**

**Doorbraak 4: Iedereen voelt zich fijn
op school**

**Doorbraak 5: Studeren kan in
Amsterdam**

D66

Vijf doorbraken voor het beste onderwijs

Voor D66 Amsterdam is onderwijs de basis van een vrije en eerlijke samenleving. Goed onderwijs geeft iedere Amsterdammer de kans om het beste uit zichzelf te halen. Om talenten te ontdekken, jezelf te ontwikkelen tot de persoon die je bent of wilt zijn en richting te geven aan je eigen leven. Onderwijs vergroot niet alleen kennis en vaardigheden, maar ook zelfvertrouwen, zelfstandigheid en vrijheid.

Die kansen moeten er zijn voor iedereen. Je achtergrond, de buurt waarin je opgroeit of het inkomen van je ouders mogen niet bepalen hoe ver je kunt komen. Juist daarom is goed en passend onderwijs aan het begin van de schoolloopbaan zo belangrijk. Als kinderen een stevige basis krijgen, kunnen zij zelf hun weg vervolgen.

De werkelijkheid laat echter zien dat het onderwijs nog niet voor iedereen gelijk werkt. Te vaak maakt de plek van je wieg nog steeds het verschil. Sommige kinderen beginnen met een achterstand, anderen vallen tussen wal en schip omdat het onderwijs onvoldoende aansluit bij wat zij nodig hebben.

Daarom zet D66 Amsterdam zich in voor een onderwijssysteem dat leidt tot eerlijke kansen en dat ruimte biedt aan verschil. Onderwijs dat inclusief is, dat aandacht heeft voor ieder kind en dat leerlingen ondersteunt in hun ontwikkeling: cognitief, sociaal en mentaal. Onderwijs waarin leraren de ruimte en ondersteuning krijgen om hun vak goed uit te oefenen en waarin scholen plekken zijn waar kinderen zich veilig voelen en tot bloei kunnen komen.

Maar goed onderwijs begint niet alleen bij leerlingen. Leraren, schoolleiders en onderwijsondersteuners zijn minstens zo bepalend voor de kwaliteit van het onderwijs. Zij maken elke dag het verschil in de klas en op school. Daarom wil D66 Amsterdam investeren in de mensen die het onderwijs dragen: door het leraarschap aantrekkelijker te maken, met goede opleidingen, ruimte voor ontwikkeling en oplossingen voor praktische belemmeringen zoals huisvesting. Alleen met sterke en gewaardeerde onderwijsspecialisten kunnen we het onderwijs bieden dat Amsterdam verdient. Daarom introduceert D66 het Gouden Lerarenticket.

Onderwijs is bovendien meer dan een individuele kans. Het is ook de motor van ontwikkeling en vernieuwing in de stad. Goed opgeleide Amsterdammers zorgen voor innovatie, creativiteit en economische kracht. Een sterke kennisbasis maakt Amsterdam aantrekkelijk voor vernieuwende bedrijven en bereidt leerlingen en studenten voor op de economie van de toekomst.

Met deze onderwijsagenda kiest D66 Amsterdam voor onderwijs dat vrijheid mogelijk maakt, ongelijkheid verkleint en bijdraagt aan een eerlijke, innovatieve en sociaal liberale stad.

The logo for D66, consisting of the letters 'D66' in white, bold, sans-serif font, centered within a solid green square.

Doorbraak 1: Het gouden lerarenticket

Goed onderwijs begint met een leraar voor de klas. Leraren zijn bepalend voor de kwaliteit van het onderwijs en voor de kansen van kinderen en jongeren in Amsterdam. Amsterdamse leraren werken in een grote stad met allemaal verschillende leerlingen, hoge verwachtingen en vaak grote maatschappelijke uitdagingen. Dat vraagt veel van hun vakkundigheid, betrokkenheid en veerkracht.

Amsterdamse kinderen verdienen een bevoegde leraar voor de klas. Daarom kiest D66 Amsterdam er bewust voor om de leraar op één te zetten in deze Onderwijsagenda 2026–2030. In de afgelopen periode is hard gewerkt aan het terugdringen van het lerarentekort. Er kwam meer budget voor leraren om hun vak uit te oefenen zoals zij dat willen en een terugkeergarantie voor ambtenaren die de stap zetten naar het onderwijs. De gemeente, schoolbesturen en lerarenopleidingen gingen beter samenwerken. Toch blijft het beroep onder druk staan en zitten Amsterdamse kinderen soms zonder leraar. De werkdruk is hoog, de concurrentie op de arbeidsmarkt groot en de kosten van wonen en leven in Amsterdam vormen voor veel (jonge) leraren een serieuze drempel.

De opgave: aantrekken én behouden

Het Amsterdamse onderwijs vraagt om continuïteit en kwaliteit. Te vaak zien we dat leraren na hun opleiding of na enkele jaren voor de klas vertrekken, bijvoorbeeld door onzekerheid over werk, hoge woonlasten of een gebrek aan perspectief. Dat is nadelig voor leerlingen en scholen, maar ook voor leraren zelf.

D66 Amsterdam wil dat het leraarschap in Amsterdam aantrekkelijk is vanaf het moment dat iemand kiest voor de opleiding en aantrekkelijk blijft gedurende de loopbaan. Dat vraagt om duidelijke keuzes over opleiding, stage, werk en wonen én om aandacht voor werkdruk, professionele ontwikkeling en zeggenschap.

Het leraarschap moet ook inhoudelijk aantrekkelijk blijven gedurende de hele loopbaan. Daarom wil D66 Amsterdam meer ruimte voor vakspecialistische carrièrepaden binnen scholen. Leraren moeten zich kunnen ontwikkelen tot experts in bijvoorbeeld didactiek, pedagogiek, curriculumontwikkeling of coaching van collega's, zonder dat zij daarvoor de klas hoeven te verlaten.

Om het vakmanschap in scholen te versterken willen we dat ervaren leraren meer tijd krijgen voor kennisdeling en begeleiding van collega's. Door binnen en tussen scholen communities of practice te stimuleren, kan kennis sneller worden verspreid en kunnen succesvolle aanpakken worden opgeschaald.

Amsterdam wil bovendien dat het leraarschap zichtbaarder wordt als een vak met status en maatschappelijke betekenis. Door het specialisme van leraren actiever te waarderen en zichtbaar te maken, versterken we de aantrekkingskracht van het beroep. Datzelfde geldt voor het team rond de leraar, van remedial teacher tot conciërge, van onderwijsassistent tot gedragscoach.

Doorbraak 1: Het gouden lerarenticket

Het Gouden Lerarenticket

D66 Amsterdam wil het Gouden Lerarenticket invoeren. Dit ticket is bedoeld om (toekomstige) leraren actief aan te trekken voor Amsterdam en hen aan de stad te binden. Het richt zich in de eerste plaats op studenten en startende leraren, omdat juist in die fase de drempels om voor Amsterdam te kiezen het hoogst zijn.

Het Gouden Lerarenticket houdt in dat:

- de lerarenopleiding deels wordt vergoed voor studenten en zij-instromers die kiezen voor het onderwijs in Amsterdam;
- tijdens de studie een stageplek is gegarandeerd op een Amsterdamse school;
- na afronding van de studie een baan is gegarandeerd in het Amsterdamse onderwijs;
- na de studie voorrang wordt gegeven op een betaalbare huurwoning in Amsterdam;
- veel lerarenwoningen worden bijgebouwd en klaar gemaakt voor leraren, onder andere op een lerarencampus.

Met deze afspraken verlagen we de drempel om leraar te worden én om dat in Amsterdam te doen. We bieden zekerheid in een fase waarin studenten belangrijke keuzes maken en laten zien dat Amsterdam leraren serieus ondersteunt.

We geven daarbij vertrouwen aan schoolbesturen: we luisteren naar hun wens om lerarenwoningen toegankelijker te maken. Zij-instromers en dualtrajecters worden niet langer standaard uitgesloten van lerarenwoningen. Wanneer zij al ver in hun traject zijn, voor de klas staan en de school een intentieverklaring ondertekent tot een (vast) dienstverband, komen zij hiervoor in aanmerking. Het huidige beleid sluit hen uit vanwege een tekort aan woningen. De oplossing is niet uitsluiting, maar zorgen voor voldoende woningen.

Van instroom naar duurzame binding

Het Gouden Lerarenticket is geen eindpunt, maar een startpunt. D66 Amsterdam wil dat het ticket niet alleen leidt tot meer instroom, maar ook bijdraagt aan duurzaam behoud van leraren voor de stad.

Daarom verbinden we het ticket aan goede begeleiding van startende leraren, duidelijke verwachtingen over werk en ontwikkeling en perspectief op een langdurige loopbaan in het Amsterdamse onderwijs.

We willen voorkomen dat het Gouden Lerarenticket een eenmalige belofte is die ophoudt na de eerste baan. Juist de eerste jaren voor de klas zijn cruciaal voor het behoud van leraren.

Ruimte voor eigen invulling door leraren

Naast deze vaste afspraken vindt D66 Amsterdam het essentieel dat leraren zelf invloed hebben op de ondersteuning die zij ontvangen. Leraren verschillen in levensfase, schoolcontext en persoonlijke omstandigheden. Wat de ene leraar helpt, is voor de ander minder relevant.

Doorbraak 1: Het gouden lerarenticket

Daarom wil D66 Amsterdam dat het Gouden Lerarenticket ruimte biedt voor eigen invulling door leraren zelf. Leraren moeten kunnen aangeven waar zij behoefte aan hebben, bijvoorbeeld:

- extra scholing of professionele verdieping;
- coaching of intervisie;
- ondersteuning bij werkdruk, vitaliteit of mentale gezondheid;
- voorzieningen die bijdragen aan een betere werk-privébalans.

Dit sluit aan bij de overtuiging dat professionele autonomie en vertrouwen randvoorwaarden zijn voor goed onderwijs. Minder top-down, meer ruimte voor vakkundigheid.

Werkdruk en regeldruk: professionele ruimte als uitgangspunt

Uit *De Staat van het Onderwijs 2025* blijkt dat de werkdruk in het onderwijs structureel hoog is. In het primair onderwijs geeft 65% van de leraren aan vaak heel veel werk te moeten doen; in het voortgezet onderwijs is dat 59%. Een belangrijk deel van deze druk komt voort uit administratieve lasten en regeldruk.

Leraren geven aan dat zij veel tijd kwijt zijn aan het bijhouden van leerlingvolgsystemen, dossiervorming en het schrijven van plannen die zij ervaren als dubbel werk, en die niet altijd bijdragen aan beter onderwijs. Ook is er onduidelijkheid over wat precies wordt verwacht door de inspectie, het bestuur of de overheid en dat leidt tot extra administratie en voorzichtig gedrag.

Andere landen laten zien dat dit anders kan. In Engeland is een landelijke taskforce ingesteld die expliciet verduidelijkt wat scholen en leraren wel en niet hoeven te doen in hun verantwoording. In Wales werken overheid, inspectie en vakbonden samen aan het verminderen van administratieve lasten en het ontkrachten van mythes over inspectie-eisen. In Vlaanderen is het terugdringen van administratieve lasten en planlast, een expliciet politiek doel, met instrumenten om samen met teams te bepalen waar regels kunnen worden geschrapt.

D66 Amsterdam wil deze lessen benutten en werken aan een Amsterdamse aanpak die uitgaat van vertrouwen in de vakkundigheid van leraren. We streven naar meer duidelijkheid over wat noodzakelijk is aan verantwoording en wat niet, en naar het actief schrappen van onnodige administratieve lasten.

Daarbij willen we toewerken naar een vorm van 'professionele ruimte' voor leraren: de zekerheid dat zij niet meer hoeven vast te leggen of administreren dan nodig is voor goed onderwijs en verantwoording. Digitale hulpmiddelen, naar voorbeeld van de Engelse *workload toolkit* en de Vlaamse planlastcalculator, kunnen helpen om samen met teams inzicht te krijgen in ervaren regeldruk en gericht verbeteringen door te voeren. Ook in onze eigen stad zijn er veel goede voorbeelden. Kijk bijvoorbeeld naar de Oranje Nassauschool in Noord, waar leraren zelf de ruimte krijgen om hun beroep in te vullen en niet onnodig hoeven te vergaderen. Het kan, en de gemeente moet schoolbesturen helpen van elkaar te leren hoe leraren zoveel mogelijk ruimte krijgen om te doen waar ze goed in zijn: les geven.

Doorbraak 1: Het gouden lerarenticket

De rol van schoolleiding en bestuur en samenwerkingsverband

Het verminderen van werkdruk en regeldruk vraagt niet alleen om andere regels, maar ook om ander handelen binnen scholen en besturen. Schoolleiders en besturen spelen een belangrijke rol in het beschermen van de professionele ruimte van leraren.

D66 Amsterdam vindt dat goed leiderschap in het onderwijs gericht is op het stellen van heldere prioriteiten, het bieden van ondersteuning en het bewaken van de balans tussen kwaliteit en werkbaarheid. Dat betekent: samen bepalen wat écht nodig is, leraren niet opzadelen met extra administratie 'voor de zekerheid' of politieke proefballonnen die neerkomen op extra lestaken. Leiderschap dat leraren ondersteunt en beschermt tegen onnodige druk is een belangrijke factor voor werkplezier, professionele autonomie en behoud van leraren.

Goede begeleiding en gezonde werkdruk

Een aantrekkelijk leraarschap vraagt blijvende aandacht voor begeleiding en ondersteuning. Zeker op scholen waar de uitdagingen groot zijn, is het belangrijk dat leraren er niet alleen voor staan. De gemeente kan helpen.

Bijvoorbeeld met:

- sterke begeleiding van startende leraren;
- voldoende ondersteuning in de klas en in schoolteams (zoals conciërges);
- ruimte voor samenwerking en professionalisering binnen werktijd;
- eenvoudigere aanvragen en verantwoording voor subsidies, zodat schoolleiders bezig kunnen zijn met onderwijs in plaats van papierwerk
- Samenwerking met scholen over hoe administratieve lasten kunnen worden verminderd, zodat leraren meer tijd hebben voor onderwijs en begeleiding van leerlingen;
- Duidelijkheid over welke administratieve taken noodzakelijk zijn en waar ruimte is voor vereenvoudiging of vermindering.

We willen expliciet dat werkdrukbeleid rekening houdt met verschillen tussen scholen en wijken, en niet uitsluitend generiek wordt ingevuld.

Loopbaanontwikkeling binnen het onderwijs

Leraren willen zich blijven ontwikkelen, hun vak verdiepen en nieuwe rollen vervullen. D66 Amsterdam wil dat hier ruimte voor is binnen het onderwijs, zonder dat dit ten koste gaat van het contact met de klas. Juist door leraren te versterken in hun vakmanschap blijft het leraarschap aantrekkelijk en houdbaar. Het vakmanschap van leraarschap vraagt inmiddels meer vaardigheden dan alleen goede lessen kunnen geven. Met name werken aan inclusie en het omgaan met verschillen in cultuur en achtergrond versterken het pedagogisch klimaat in de klas, zodat er een goed klassenmanagement ontstaat en er beter lesgegeven kan worden. Ook het omgaan met neurodiversiteit hoort daarbij. Hierdoor ontstaan minder gedragsproblemen, waardoor er minder kinderen thuis komen te zitten.

Doorbraak 1: Het gouden lerarenticket

Het Gouden Lerarenticket ondersteunt leraren bij het maken van keuzes in hun professionele ontwikkeling en het versterken van hun vakkundigheid gedurende de loopbaan. Daarbij bouwen we voort op bestaande Amsterdamse kracht, zoals het Onderwijskennis Netwerk Amsterdam (ONA). Met ONA werken leraren zelf als vakspecialist aan effectieve en bewezen onderwijsaanpakken, doen zij praktijkgericht onderzoek in en rond hun eigen klas en dragen zij die kennis over aan collega's. Zo blijven leraren leren, groeien zij door in hun vak en blijven zij verbonden aan het onderwijs.

Leraren moeten voldoende tijd en ruimte hebben om zich te blijven ontwikkelen. Amsterdam wil daarom stimuleren dat scholen leraren beter faciliteren in professionalisering en kennisdeling. Op scholen kan bijvoorbeeld een ervaren collega een rol vervullen in het begeleiden van andere leraren bij didactische kwaliteit en professionele ontwikkeling.

Onze ambitie voor 2030

D66 Amsterdam wil dat Amsterdam in 2030 een stad is waar:

- iedere leerling een bevoegde en gemotiveerde leraar heeft;
- leraren met zekerheid en perspectief aan hun loopbaan beginnen;
- leraren zelf zeggenschap hebben over hun professionele ontwikkeling;
- het leraarschap aantrekkelijk en houdbaar is, ook in een dure stad.
- Amsterdammers schoolleider kunnen worden via het zij-instroom schoolleiders programma

Door de leraar op één te zetten, investeren we in goed onderwijs en in de toekomst van Amsterdam. In de toekomst van Amste

Doorbraak 2: Het beste onderwijs voor basisvaardigheden

Goede basisvaardigheden in lezen, schrijven, rekenen en burgerschap zijn essentieel om leerlingen en studenten volwaardig te laten deelnemen aan school, vervolgonderwijs en de maatschappij. Zonder deze vaardigheden hebben jongeren moeite om mee te doen en hun talent te ontwikkelen. Het is hierbij van belang dat de leeftijd van de voorschool op twee jaar blijft. Door kinderen met een verhoogd risico op (taal)achterstanden vanaf twee jaar te begeleiden, krijgen zij gelijke ontwikkelkansen en kunnen ze goed voorbereid aan de basisschool beginnen.

Wat is er al gedaan

De afgelopen jaren heeft Amsterdam stevig geïnvesteerd in de basisvaardigheden van Amsterdammers. Dat deden we niet alleen, maar samen met stadsdelen, maatschappelijke organisaties, werkgevers en bewoners. Vanuit de overtuiging dat leren niet alleen plaatsvindt in het klaslokaal, maar in de hele stad.

In het onderwijs kreeg het Amsterdamschap een duidelijkere plek. Leerlingen leerden niet alleen beter lezen, schrijven en rekenen, maar ook wat het betekent om op te groeien in een stad met een lange geschiedenis, grote verschillen en gedeelde waarden. Door aandacht voor de geschiedenis van Amsterdam, democratie en samenleven in diversiteit groeit het besef dat je onderdeel bent van de stad en daar ook verantwoordelijkheid voor draagt.

Ook taalvaardigheid werd op een nieuwe manier gestimuleerd. Met initiatieven zoals de Verhalenprijs voor scholieren, in het kader van 750 jaar Amsterdam, werden leerlingen uitgenodigd hun eigen verhaal te vertellen. Over hun leven, hun buurt en hun dromen. Zo werd taalonderwijs persoonlijk, creatief en betekenisvol en kregen jongeren letterlijk en figuurlijk een stem.

De opgave

In het voortgezet onderwijs blijven vooral vmbo-basis- en kaderleerlingen achter in taal en rekenen, wat doorwerkt naar het mbo, waar veel studenten het vereiste taalniveau niet halen. Kwetsbare groepen, zoals leerlingen vanuit speciaal basisonderwijs of praktijkonderwijs, lopen extra risico op laaggeletterdheid.

Ook burgerschapsonderwijs vraagt nog aandacht. Veel scholen worstelen met concrete leerdoelen en een samenhangend curriculum, terwijl afstemming op de leerlingenpopulatie vaak ontbreekt. Ondanks herstel na corona blijven spelling, taalverzorging en bepaalde rekenvaardigheden achter, vooral in de onderbouw.

Om de kwaliteit van taal- en rekenonderwijs te verbeteren wil D66 Amsterdam sterker inzetten op evidence-informed werken. Scholen moeten beter ondersteund worden bij het kiezen van leermiddelen en aanpakken waarvan wetenschappelijk is aangetoond dat ze effectief zijn. Daarom wil D66 Amsterdam dat scholen beter inzicht krijgen in de kwaliteit van leermiddelen en nascholing. Door duidelijke kwaliteitskaders en een overzicht van bewezen effectieve programma's kunnen scholen beter geïnformeerde keuzes maken.

Verbetering van basisvaardigheden vraagt bovendien om een langdurige aanpak. Daarom wil D66 Amsterdam dat scholen, kennisinstellingen en partners in de stad samenwerken in een meerjarige gezamenlijke inzet om taal- en rekenvaardigheid structureel te verbeteren.

Doorbraak 2: Het beste onderwijs voor basisvaardigheden

Daarom wil D66 Amsterdam:

- vroege investeringen in basis-en sociale ontwikkeling: door voorschoolse educatie investeren in een stevige basis in taal, rekenen en burgerschap en door nauwe samenwerking met de Ouder- en Kindteams Amsterdam. Zo krijgen kinderen én ouders al vroeg ondersteuning bij ontwikkeling, opvoeding en eventuele zorgen, en kunnen achterstanden of problemen tijdig worden gesignaleerd en aangepakt;
- extra aandacht voor vroege ondersteuning van leerlingen met taalachterstanden, zodat zij vanaf de eerste schooljaren beter kunnen aansluiten bij het onderwijs.
- meer middelen en mogelijkheden voor remedial teaching;
- Gerichtte ondersteuning voor scholen met veel achterstanden: extra middelen en aandacht voor vmbo en kwetsbare leerlingen om basisvaardigheden te versterken, zoals High Dosage Tutoring;
- burgerschapsonderwijs versterken: leraren en schoolleiders zetten in op concreet geformuleerde leerdoelen en een samenhangend curriculum voor sociale en maatschappelijke vaardigheden en evalueren welke programma's effectief zijn; zie opmerking over de nieuwe kerndoelen onderaan deze doorbraak.
- versterken van regionale samenwerking tussen scholen, schoolbesturen en kennispartners om basisvaardigheden te verbeteren, met extra aandacht voor scholen met een grotere onderwijsopgave en gebruik van kennis uit onderzoek.

Doorbraak 3: Geen kind zit thuis zonder kansen

In de Verklaring van Salamanca is afgesproken dat ieder kind recht heeft op een passende onderwijsplek. Toch stijgt het aantal kinderen dat (gedeeltelijk) thuiszit al jaren. In Amsterdam gaat het om meer dan duizend kinderen. Dit laat zien dat het huidige onderwijs en zorgsysteem onvoldoende aansluit bij de diversiteit aan ondersteuningsbehoeften van leerlingen.

Wat is er al gedaan?

De afgelopen jaren heeft de gemeente Amsterdam samen met onderwijs- en jeugdhulppartners gewerkt aan een gerichtere aanpak om het aantal kinderen dat thuiszit terug te dringen. In de Ambitieagenda passend onderwijs en jeugdhulp is vastgelegd hoe onderwijs, jeugdhulp, leerplicht en de GGD nauwer samenwerken, met één gezamenlijke verantwoordelijkheid voor het kind.

Er is ingezet op beter zicht op thuiszitters door verbeterde registratie en monitoring en op eerder ingrijpen via schoolaanwezigheidsteams. Daarnaast zijn persoonsgerichte trajecten opgezet voor kinderen die langdurig thuiszitten, waarbij één professional samen met kind en ouders werkt aan een passende onderwijs- of ontwikkelplek.

Ook is de beweging richting inclusiever onderwijs versterkt, zodat meer kinderen met extra ondersteuningsbehoeften onderwijs kunnen volgen in de buurt, met ondersteuning dicht bij school en gezin.

De opgave

Het onderwijs is nog steeds sterk ingericht op het gemiddelde kind en klassikaal leren. Scholen geven aan onvoldoende expertise of capaciteit te hebben om leerlingen met extra ondersteuningsbehoeften passend onderwijs te bieden. Hoewel scholen formeel een zorgplicht hebben, blijkt dit in de praktijk moeilijk afdwingbaar. De gevolgen hiervan komen vooral terecht bij kinderen en hun ouders.

Daarnaast is de focus op leerplicht vooral gericht op aanwezigheid, terwijl ontwikkeling en welzijn onder druk staan. Dit botst met het VN-verdrag Handicap, waarin het recht op leren en ontwikkeling centraal staat.

D66 Amsterdam staat voor onderwijs dat recht doet aan de leerbehoeften van ieder kind. Mede dankzij de jarenlange inzet van Anne Wehkamp is het probleem van thuiszitters zichtbaar gebleven en vertaald naar concrete oplossingen.

Om te voorkomen dat kinderen uitvallen is het belangrijk dat signalen van problemen eerder worden herkend. Structurele monitoring van schoolaanwezigheid kan helpen om risico's vroeg te signaleren en sneller ondersteuning te organiseren. Van scholen en leerambtenaren mag worden verwacht dat dit in de praktijk ook gebeurt.

Daarnaast wil D66 Amsterdam dat het onderwijs beter kan inspelen op verschillende leer- en ondersteuningsbehoeften van leerlingen. Meer ruimte voor maatwerk binnen scholen helpt om beter aan te sluiten bij leerlingen die nu tussen wal en schip vallen.

Doorbraak 3: Geen kind zit thuis zonder kansen

Om inclusief onderwijs verder te ontwikkelen wil D66 Amsterdam ruimte bieden voor scholen om nieuwe vormen van ondersteuning en organisatie uit te proberen. Door tijdelijke voorfinanciering of experimenteerruimte kunnen scholen innovatieve aanpakken ontwikkelen die beter aansluiten bij leerlingen met verschillende ondersteuningsbehoeften.

D66 Amsterdam wil dat preventieve ondersteuning meer in en rond scholen wordt georganiseerd. Door eerder te investeren in begeleiding van leerlingen, ondersteuning van leraren en samenwerking met jeugdhulp kan worden voorkomen dat problemen escaleren en leerlingen uitvallen.

Scholen moeten daarnaast meer mogelijkheden krijgen om tijdelijke ondersteuningsplekken binnen het schoolgebouw te organiseren, waar leerlingen kortdurend extra begeleiding kunnen krijgen en van waaruit ondersteuning weer terug de klas in wordt gebracht, bijvoorbeeld via co-teaching of inzet van gespecialiseerde begeleiders.

Om het leerrecht van kinderen daadwerkelijk te waarborgen is een nauwere samenwerking nodig tussen onderwijs, jeugdzorg en gemeentelijke ondersteuning. Door deze domeinen beter met elkaar te verbinden kan sneller passende hulp worden georganiseerd voor leerlingen en gezinnen.

Daarom wil D66 Amsterdam:

- dat het recht van ieder kind op goed onderwijs vooropstaat;
- leerrecht expliciet verankeren naast de leerplicht en centraal stellen in schoolafwezigheid. De behoeften van het kind staan hierbij centraal. Het is om reguliere scholen meer mogelijkheid te geven tot maatwerk, de leerplichtambtenaar wordt een leerambtenaar die naast het kind staat en het recht op onderwijs bewaakt;
- dat we beter zicht hebben op de kinderen die nu thuiszitten. Scholen hebben een verantwoordelijkheid om contact met deze kinderen te houden. Daarbij moet expliciet aandacht zijn voor kinderen jonger dan 5 jaar,, kinderen op wachtlijsten, kinderen in nieuwkomersgezinnen en kinderen die slechts een deel van de week onderwijs volgen;
- schoolgebouwen beter inrichten, onder andere voor kinderen met autisme of prikkelgevoeligheid;
- kinderen de mogelijkheid geven tot hoorrecht, zodat hun perspectief structureel wordt meegenomen;
- ondersteuning door gedragswetenschappers die de-escalerend kunnen werken met leerlingen en leraren;
- goede samenwerking tussen (familie)scholen, Ouder- en Kindteams, brugfunctionarissen en postmaster-professionals;
- meer kennis onder leraren over neurodiversiteit.
- steun voor initiatieven zoals zomerscholen, weekendprogramma's en talentontwikkeling buiten schooltijd.

Doorbraak 4: Iedereen voelt zich fijn op school

Schoolontbijt en schoollunches

Een veilige en fijne schoolomgeving is een randvoorwaarde voor leren en ontwikkeling. Kinderen kunnen zich pas concentreren, meedoen en tot bloei komen als zij zich fysiek en mentaal goed voelen. Toch is dat niet voor ieder kind vanzelfsprekend. In Amsterdam groeien nog altijd kinderen op zonder een gezond ontbijt of lunch. Dat heeft directe gevolgen voor hun welzijn, concentratie en schoolprestaties. Voor hij zij zich voelen in de klas.

Voor D66 Amsterdam begint kansengelijkheid daarom bij de basis. Een kind kan alleen tot leren komen met voldoende energie en een gevoel van veiligheid en zorg. School is bij uitstek de plek waar die basis geborgd kan worden voor álle kinderen, ongeacht thuissituatie of buurt.

Wat is er al gedaan

De afgelopen jaren zijn in Amsterdam dankzij D66 verschillende initiatieven gestart rondom schoolontbijt en schoollunches, onder andere via pilots en tijdelijke projecten zoals de Gezond Eten-pilot. Deze initiatieven laten zien dat gezonde maaltijden op school bijdragen aan rust, betere concentratie, meer gelijkwaardigheid in de klas en een prettiger schoolklimaat.

Tegelijkertijd zijn deze projecten nog te vaak afhankelijk van tijdelijke financiering, vrijwillige inzet of beperkte deelname. Dat maakt de beschikbaarheid ongelijk en onzeker, terwijl juist continuïteit essentieel is voor kinderen en scholen.

De opgave: van pilot naar structureel beleid

D66 Amsterdam wil de stap zetten van losse pilots naar structureel beleid. Gezonde voeding op school mag geen uitzondering of noodvoorziening zijn, maar een vast onderdeel van de schooldag.

Scholen spelen ook een belangrijke rol in het versterken van het mentale welzijn van leerlingen. Door mentale gezondheid structureel onderdeel te maken van de schoolomgeving en vroegtijdige ondersteuning beschikbaar te maken, kunnen problemen eerder worden aangepakt en kan zwaardere jeugdhulp worden voorkomen.

Daarom wil D66 dat:

- we schoolontbijt en -lunches uitbreiden: het extra aanbod komt in de hele stad terecht bij kinderen die dit het meest nodig hebben;
- Voor meer schoolontbijten en -lunches wordt samengewerkt met lokale bedrijven en maatschappelijke organisaties;
- alle kinderen op scholen met een zware schoolweging toegang krijgen tot gezonde maaltijden op school, zonder stigmatisering of drempels,
- scholen hierin worden ondersteund, zodat dit niet leidt tot extra werkdruk voor leraren en schoolteams.

Doorbraak 4: Iedereen voelt zich fijn op school

Een warme lunch als onderdeel van de rijke schooldag

Als onderdeel van de rijke schooldag wil D66 Amsterdam dat alle Amsterdamse kinderen tussen de middag een gezonde, warme lunch op school krijgen. Samen eten draagt niet alleen bij aan gezondheid, maar ook aan sociale verbinding, rust en structuur in de schooldag. Het versterkt het gevoel van gelijkwaardigheid en zorgt ervoor dat kinderen niet met honger of schaamte in de klas zitten. Voor meer schoolontbijten en -lunches wordt samengewerkt met lokale bedrijven en maatschappelijke organisaties.

Gezonde voeding wordt daarbij nadrukkelijk gezien als onderdeel van brede ontwikkeling, in samenhang met sport, cultuur en welzijn.

Familiescholen en gezonde schoolgebouwen

D66 Amsterdam wil de ontwikkeling van familiescholen verder uitbreiden. Door onderwijs, jeugdhulp, kinderopvang en ondersteuning voor ouders dichterbij elkaar te organiseren kunnen scholen een centrale rol spelen in de ontwikkeling en het welzijn van kinderen en gezinnen.

Om dit, en überhaupt inclusief onderwijs, mogelijk te maken moet bij nieuwbouw en renovatie van schoolgebouwen beter rekening worden gehouden met de aanwezigheid van meerdere voorzieningen in één gebouw. Onderwijsgebouwen moeten ruimte bieden voor samenwerking tussen onderwijs, zorg en kinderopvang.

Daarnaast speelt ook het gebouw zelf een belangrijke rol in de kwaliteit van onderwijs. De fysieke leeromgeving heeft direct invloed op het welzijn, de concentratie en de leerprestaties van leerlingen. Door klimaatverandering krijgen scholen bovendien steeds vaker te maken met extreem warme dagen. In een lokaal waar de temperatuur te hoog oploopt, wordt het voor leerlingen en leraren moeilijk om zich te concentreren en goed onderwijs te geven.

Voor D66 Amsterdam is het daarom vanzelfsprekend dat ieder kind in Amsterdam onderwijs moet kunnen volgen in een klaslokaal met een prettig en gezond binnenklimaat.

Daarom wil D66 Amsterdam:

- de ontwikkeling van familiescholen verder uitbreiden, waarbij onderwijs, jeugdhulp, kinderopvang en ondersteuning voor ouders dichterbij elkaar worden georganiseerd;
- bij nieuwbouw en renovatie van schoolgebouwen ruimte creëren voor meerdere voorzieningen, zodat onderwijs, zorg en kinderopvang beter kunnen samenwerken in en rond de school;
- investeren in gezonde en toekomstbestendige schoolgebouwen, met goede ventilatie, zonwering en maatregelen tegen oververhitting;
- groene schoolpleinen stimuleren, omdat meer groen zorgt voor verkoeling, beweging en een prettigere schoolomgeving voor leerlingen en buurtbewoners;
- scholen beter ondersteunen bij het toekomstbestendig maken van hun gebouwen, zodat leerlingen ook bij extreem weer goed kunnen leren;
- zorgen dat gemeentelijke afdelingen die werken aan onderwijs, vastgoed, zorg en gebiedsontwikkeling beter samenwerken, zodat plannen voor scholen sneller en consistent kunnen worden uitgevoerd.

Doorbraak 4: Iedereen voelt zich fijn op school

Gezondheid in alle beleidsvelden

Het aanbieden van gezonde voeding op school past binnen de bredere ambitie van D66 Amsterdam om gezondheid centraal te stellen in al het gemeentelijk beleid (health in all policies). Preventie begint vroeg. Door gezonde gewoontes al op jonge leeftijd te stimuleren, verkleinen we gezondheidsverschillen tussen wijken en investeren we in de lange termijn.

Juist scholen in wijken met grotere sociaaleconomische uitdagingen verdienen hierbij extra aandacht en ondersteuning. Daar worden de effecten van goede voeding het sterkst gevoeld, zowel in welzijn als in leerontwikkeling.

Mentaal sterk

Mentale gezondheid is belangrijk voor hoe we denken, voelen en doen en vormt de basis voor een fijn en evenwichtig leven. Tegelijkertijd ervaren steeds meer mensen, en in het bijzonder jongeren, mentale druk. Geldzorgen, eenzaamheid, ingrijpende gebeurtenissen, lichamelijke klachten of een gebrek aan zelfvertrouwen kunnen daarbij een rol spelen. Jongeren zijn bovendien extra gevoelig voor prestatiedruk, financiële onzekerheid en zorgen over hun toekomst of de wereld om hen heen.

D66 Amsterdam vindt dat mentale gezondheid een vanzelfsprekend onderdeel moet zijn van het onderwijs. Scholen spelen een belangrijke rol in het vroeg signaleren van problemen en het bieden van passende ondersteuning. Een goede verbinding tussen scholen en de zorg, bijvoorbeeld via de zorgcoördinator op school, is daarom cruciaal.

Vroeg signaleren en tijdig ondersteunen

D66 Amsterdam wil sterker inzetten op preventie van mentale problemen van jongeren door vroegtijdige interventie. Door problemen eerder te herkennen en aan te pakken, kan worden voorkomen dat klachten verergeren en jongeren onnodig in zwaardere vormen van jeugdhulp terechtkomen.

Een belangrijke stap is het inzetten van postmaster opgeleide psychologen en orthopedagogen binnen scholen, lokale teams en samenwerkingsverbanden. Een postmaster opgeleide psycholoog of orthopedagoog heeft na de universitaire master een aanvullende vervolgopleiding op postmaster niveau afgerond, bijvoorbeeld tot kinder- en jeugdpsycholoog, schoolpsycholoog, gz-psycholoog of orthopedagoog-generalist en beschikt daarmee over de specialistische kennis en competenties om effectief met deze doelgroepen en hun specifieke problematiek te werken. Zij kunnen leraren helpen minder handelingsverlegen te zijn.

Voor tijdige ondersteuning van jongeren met mentale klachten wil D66 Amsterdam:

- schoolpsychologen inzetten om problemen vroeg te signaleren en leraren en schoolteams te ondersteunen, met de nadruk op preventie;
- de overgang naar volwassenheid versoepelen door kinder- en jeugdpsychologen betrokken te houden bij de overgang naar 18+;
- brugfunctionarissen op scholen inzetten en versterken, zodat mentale problemen in samenhang met de leefomgeving van kinderen worden gezien. Zij hebben zicht op armoede, stress thuis en problemen in de wijk, en verbinden school en gezin met passende ondersteuning, onder andere via de Ouder- en Kindteams Amsterdam.

Doorbraak 5: Studeren kan in Amsterdam

Een huis als randvoorwaarde voor studeren

Studeren in Amsterdam betekent meer dan onderwijs volgen. Het gaat ook over zelfstandig worden, deelnemen aan het stadsleven en de ruimte hebben om je te ontwikkelen. Een betaalbare en passende woonplek is daarvoor een essentiële randvoorwaarde. Zonder woning is studeren in de praktijk voor veel studenten nauwelijks haalbaar.

De druk op de Amsterdamse woningmarkt raakt studenten direct. Wachttijden voor studentenkamers zijn lang, huren zijn hoog en alternatieven zijn schaars. Er zijn studenten die in armoede verkeren maar bot vangen bij bekende regelingen. Zij zouden gebruik moeten kunnen maken van de individueel bijzondere bijstand maar zijn hier vaak niet van op de hoogte.

Dit leidt tot onzekerheid bij (toekomstige) studenten en vergroot de ongelijkheid tussen studenten met en zonder financiële of sociale buffers. Voor D66 Amsterdam is het daarom vanzelfsprekend dat studentenhuisvesting een vaste plek heeft binnen het bredere beleid voor onderwijs en talentontwikkeling.

Wat is er al gedaan

De afgelopen jaren heeft de gemeente Amsterdam stappen gezet om het tekort aan studentenwoningen te verkleinen. Op meerdere plekken in de stad zijn studentenwoningen gerealiseerd of in aanbouw genomen en tijdelijke complexen zijn waar mogelijk behouden of verlengd om acute tekorten op te vangen. Daarbij wordt samengewerkt met woningcorporaties, onderwijsinstellingen en studentenorganisaties.

Ook is ingezet op het beter benutten van kansen binnen gebiedsontwikkelingen en op aansluiting bij landelijke afspraken over studentenhuisvesting. Deze inzet heeft geleid tot extra aanbod en meer samenhang in beleid, maar laat tegelijk zien dat de vraag naar studentenwoningen structureel groter blijft dan het huidige aanbod.

In 2025 is dankzij D66, €3 miljoen extra vrijgemaakt om de realisatie en versnelling van studentenhuisvesting beter op gang te helpen. Dit maakt het mogelijk om plannen sneller tot uitvoering te brengen en kansen die zich nu voordoen daadwerkelijk te benutten.

De opgave voor de komende jaren

Ondanks deze stappen blijft de opgave groot. Voor veel studenten vormt het vinden van woonruimte nog steeds een belangrijke belemmering om in Amsterdam te studeren of om hun studie hier voort te zetten. Daardoor staat onder druk wat voor D66 Amsterdam essentieel is: toegankelijk onderwijs en gelijke kansen.

Om studenten beter voor te bereiden op de arbeidsmarkt wil D66 Amsterdam de samenwerking tussen onderwijsinstellingen, bedrijven en maatschappelijke organisaties versterken. Door nauwere samenwerking tussen onderwijs en arbeidsmarkt kunnen opleidingen beter aansluiten bij de vaardigheden die in de stad nodig zijn.

Doorbraak 5: Studeren kan in Amsterdam

D66 Amsterdam wil het strategisch partnerschap tussen gemeente en onderwijsinstellingen concreter maken. Door gezamenlijke prioriteiten vast te leggen voor de komende jaren kan gericht worden gewerkt aan grote uitdagingen zoals lerarentekorten, kansengelijkheid en aansluiting op de arbeidsmarkt.

Onze ambitie voor studentenhuysvesting

D66 Amsterdam kiest voor een stad die ruimte biedt aan iedereen die hier wil wonen, werken en studeren. In het verkiezingsprogramma is vastgelegd dat Amsterdam richting 2040 125.000 nieuwe woningen wil bouwen, met HavenStad als motor van deze groei.

Binnen deze totale woningbouwopgave is expliciet ruimte gereserveerd voor studenten. Minstens 7.500 van deze nieuwe woningen zijn bestemd voor studenten. Daarmee maken we duidelijk dat studenten een volwaardige plek hebben in de stad en dat studentenhuysvesting geen sluitpost is, maar een bewuste keuze.

Deze ambitie vormt het kader voor de komende jaren. Het vraagt om:

- structurele inpassing van studentenwoningen in grote gebiedsontwikkelingen;
- voldoende tempo en zekerheid in planvorming en realisatie;
- blijvende aandacht voor betaalbaarheid en toegankelijkheid.

Van wonen naar studeren

Voor D66 Amsterdam is studentenhuysvesting geen doel op zich, maar een voorwaarde om studeren in Amsterdam mogelijk te maken. In samenhang met andere onderdelen van deze doorbraak werken we eraan dat studenten niet alleen kunnen studeren in Amsterdam, maar hier ook daadwerkelijk een plek kunnen vinden om te wonen en zich te ontwikkelen.

Daarnaast moet het voor studenten in armoede makkelijk worden om hulp aan te vragen: of zij mogen gebruikmaken van alle regelingen waar ook niet-studenten op terug kunnen vallen, of de individuele bijzondere bijstand moet toereikend én bekend zijn.

Doorbraak 5: Studeren kan in Amsterdam

Het mbo is de motor voor de ontwikkeling van Amsterdam

Voor D66 Amsterdam is het mbo een volwaardig en onmisbaar onderdeel van de kennis- en arbeidsmarkt. Mbo-studenten verdienen dezelfde waardering, kansen en voorzieningen als hbo- en wo-studenten. Juist in een stad met grote tekorten in vitale sectoren zijn goed opgeleide vakmensen essentieel voor de economie, de woningbouw, de energietransitie en de zorg.

Om studenten perspectief te bieden en tekorten op de arbeidsmarkt terug te dringen, wil D66 Amsterdam de samenwerking tussen mbo-instellingen en werkgevers verder versterken.

Dat betekent:

- nauwere betrokkenheid van het bedrijfsleven bij de ontwikkeling van opleidingen;
- meer en betere stageplekken met aandacht voor een eerlijke stagevergoeding;
- stage- of baangarantie voor opleidingen in sectoren met grote tekorten.
-

De uitvoering van de Amsterdamse mbo-agenda moet daarom worden versneld, met bijzondere aandacht voor het opleiden van technisch personeel.

Extra aandacht voor techniek en vakkundigheid

Het versterken van vakkundigheid begint al vroeg. Jongeren moeten eerder en vaker in aanraking komen met praktijkervaring, techniek en technische beroepen, zodat zij bewuster kunnen kiezen voor opleidingen die aansluiten bij hun talenten én bij de behoeften van de stad. Het mbo speelt hierin een sleutelrol.

Daarom moeten voor mbo-studenten dezelfde voorzieningen gelden als voor andere studenten. Ook voor mbo-studenten is een betaalbare en passende woonplek een belangrijke randvoorwaarde om te kunnen kiezen voor een opleiding in Amsterdam. Dus ook mbo-studenten vallen binnen die eerder genoemde 7.500 nieuwe woningen die gereserveerd zijn voor studenten. Daarnaast verdienen mbo-studenten ook op andere vlakken dezelfde voorzieningen.

Daarom zet D66 Amsterdam zich in voor:

- meer ruimte voor studenten- en mbo-verenigingen;
- een stedelijke studentenraad waarin ook mbo-studenten vertegenwoordigd zijn;
- blijvende aandacht voor mentale gezondheid, eenzaamheid en financiële stress onder studenten.
-

Tot slot wil D66 Amsterdam de ontmoeting en samenwerking tussen praktische en theoretische opleidingen versterken om zo meer onderlinge waardering, betere doorstroommogelijkheden en een sterkere kennis- en vakkundigheid voor de stad te bewerkstelligen.

D66 Amsterdam wil:

- initiatieven zoals een gezamenlijke introductieweek voor mbo, hbo en wo;
- campussen waar mbo, hbo en wo samenwerken rond innovatie en techniek.